

Nr 38

Konstitutionsutskottets utlåtande i anledning av motioner om riksdagens informationsbehov.

Ärendet

I detta utlåtande behandlas de likalydande motionerna I: 96 och II: 137. Texten är tryckt i andra kammaren.

Motionärer är i *första* kammaren herr Dahl (s) och fru Segerstedt Wiberg (fp) samt i *andra* kammaren herr Henningsson (s) och herr förste vice talmannen von Friesen (fp).

Hemställan avser: »att riksdagen måtte besluta att, i anslutning till arbetet med en ny författning, pröva frågan hur riksdagen skall kunna tillförsäkra sig den sakkunskap, främst i tekniska och andra vetenskapliga spörsmål, som erfordras som underlag för dess beslut».

Motionerna

Motionärerna framhåller inledningsvis att samhällsutvecklingen i allt större omfattning påverkas av den tekniska utvecklingen. Det är uppenbart, anför motionärerna, att detta medför ständigt ökande krav på riksdagen. För att exempelvis uppnå den optimala avvägningen mellan vad industrin och miljövården kräver måste riksdagen besitta en mycket omfattande sakkunskap. Det är ytterst sällan frågan om ett antingen eller, utan om den välavvägda balansen. Även om kraven på sakkunskap bör ställas, och kommer att ställas, mycket höga, kan vi likväl inte placera dessa avgöranden utanför riksdagens kompetens. Inför skapandet av en ny författning måste det, fortsätter motionärerna, stå klart att nu rådande arbetsformer inom riksdagen inte är tillfredsställande när det gäller att behandla tekniskt svårbedömda frågor. Det finns inget utskott som är ändamålsenligt för sådana uppgifter. Riksdagen har inte tillräckligt många ledamöter som besitter så omfattande kunskaper som erfordras för behandlingen av alla de skiftande problem som kan uppkomma. Den har inte heller tillgång till något fristående expertorgan, som kan anlitas. Riksdagens resultat vid bedömningen av frågor av teknisk natur blir därför ibland beroende mera av ett tyckande än av ett kunnande. Den sakkunskap som är erforderlig spänner över så vida områden, att man näppeligen kan uppnå den genom ett vanligt utskott. Den förstärkning av riksdagens personalorganisation som nyligen genomförts har ökat möjligheterna att knyta juridisk och ekonomisk sakkunskap till utskotten, men expertis i tekniska och liknande ämnen kan knappast tillföras riksdagen genom vanliga tjänstemannabefattningar. Ej heller kan det för-

väntas att det åsyftade resultatet skulle kunna uppnås genom något annat helt permanent organ. En kombination av parlamentariker och tekniskt sakkunniga i ett mindre organ, med rätt för detsamma att få tillgång till ytterligare specialister när så krävs, kan möjligen vara en lösning. Då en sådan kombination är oprövad i vårt land, vill motionärerna emellertid inte framföra ett direkt förslag i denna riktning. Hela problematiken påkallar en omfattande genomlysning.

Vissa utredningar m. m.

Den problematik, som tas upp i förevarande motioner, har inte varit föremål för särskilda överväganden. Frågor om riksdagens informationsbehov och om åtgärder för att trygga en gedigen sakbehandling inom de skilda riksdagsorganen har emellertid aktualiserats i en rad skilda sammanhang.

Till en början förtjänar erinras om att *riksdagens upplysningstjänst* började sin verksamhet 1955. Den tillhörde från början riksdagsbiblioteket men utgör sedan 1966 en arbetsenhet inom riksdagens förvaltningskontor. Den har enligt 7 § instruktionen för förvaltningskontoret till uppgift att tillhandagå riksdagens ledamöter, utskott och övriga organ med sakuppgifter, sammanställningar och, i den mån andra uppdrag inte eftersätts därigenom, utredningar i ämnen som angår ledamöternas eller organens arbetsuppgifter.

Vidare bör erinras om de utredningar och beslut som under senare år genomförts beträffande *riksdagens personalorganisation*. Sedan bl. a. författningsutredningen i sitt slutbetänkande (SOU 1963: 18 s. 188 f) förordat, att en fast personalorganisation skulle inrättas för riksdagen, tillsatte talmanskonferensen i början av 1965 en särskild kommitté, riksdagens organisationsutredning, som hösten 1966 framlade ett förslag i ämnet som i allt väsentligt följdes av riksdagen (KBaU 1966: 2). En ny personalorganisation för riksdagen trädde i kraft fr. o. m. 1967, innebärande främst att både kammar- och utskottskanslierna har fast anställda tjänstemän. Vid sidan av den fasta personalen kan arvodesanställning av tjänstemän förekomma både för mera permanenta sysslor, som inte har karaktär av fasta heltidstjänster, och för speciella uppdrag, t. ex. som specialföredragande i utskott. Det bör anmärkas att riksdagen i samband med vårens beslut om partiell författningsreform beslutit uppdra åt talmanskonferensen att tillsätta en ny organisationsutredning våren 1969 med sikte på enkammarreformens ikraftträdande 1971.

Frågan om hur riksdagens behov av speciell, särskilt teknisk sakkunskap skall kunna tillgodoses har inte diskuterats i anslutning till upplysningstjänsten eller personalorganisationen. Detta behov har emellertid stått i förgrunden för *Sällskapet Riksdagsmän och forskare* (RIFO). Detta bildades 1959 och har till uppgift att utgöra ett forum för kontakt och information mellan riksdagsmän och forskare. I verksamheten ingår anordnande av studiebesök, föredrag och diskussioner samt förmedling av personliga kontakter. Vid sammankomsterna brukar två eller tre forskare behandla en bestämd fråga från olika synpunkter, varefter allmän diskussion följer. För att erhålla ytterligare expertbelysning av frågorna inbjuds regel-

mässigt icke-medlemmar som gäster till sammanträdena; bland dessa har räknats statsråd, statssekreterare, ämbetsmän och framstående forskare utanför föreningen. I vissa fall har mer informella sammankomster anordnats för att snabbt lämna information i aktuella och angelägna frågor. Härutöver har studieresor företagits för att ge sällskapets medlemmar tillfälle att på platsen studera vetenskapligt arbete inom universitet och näringsliv.

I en motion till 1965 års riksdag hemställdes om anslag till RIFO med 60 000 kronor. Det framhölls bl. a. att den i december 1962 tillsatta forskningsberedningen tjänar som ett rådgivande och informerande organ för regeringen men att ett motsvarande organ saknas i riksdagen. Motionärerna framhöll att det vid upprepade tillfällen under RIFO:s verksamhetstid aktualiserats frågor i riksdagsarbetet som för sin belysning erfordrat konsultation av för riksdagsmännen tillgängliga experter. Det skulle därför vara värdefullt om styrelsen efter begäran av en eller flera medlemmar kunde ges möjligheter att föranstalta om sådan konsultation, t. ex. genom »hearings». Den begränsade dokumentations- och konsultverksamhet som föreslogs borde ses som en försöksverksamhet inom riksdagen. Om anslag beviljades, torde efter en tid de gjorda erfarenheterna kunna läggas till grund för överväganden huruvida verksamheten borde lösgöras från sällskapets administration och ledning och i stället fortsättas och ytterligare utvidgas genom tillskapandet av ett riksdagens eget organ eller alternativt föras under riksdagens upplysningstjänst i samband med att denna erhöi ökade resurser. — I sitt utlåtande förklarade sig bankoutskottet (nr 29) ense med motionärerna om att RIFO har en viktig uppgift att fylla när det gäller att ge riksdagens ledamöter en bättre bakgrund för deras ställningstaganden. Med hänsyn till de ekonomiska krav som en önskvärd omfattning av sällskapets verksamhet ställer fann utskottet ett visst stöd vara motiverat. Utskottet hyste emellertid vissa betänkligheter mot att riksdagen skulle bevilja anslag till en separat informationsverksamhet i sällskapets regi. Olika former av samarbete med andra institutioner torde enligt utskottet vara möjliga. Anslag till inrättande av ett fast kansli syntes inte heller böra ifrågakomma. Utskottet ställde sig däremot positivt till ett anslag, som möjliggjorde den önskade utvidgningen av föredrags- och studiereseverksamheten, och föreslog att ett anslag på 10 000 kronor skulle anvisas samt att RIFO skulle få rätt att dels anlita riksdagens upplysningstjänst, dels genom riksdagens ekonomibyrås försorg erhålla kostnadsfri hjälp med utskrift och stencilering av material för sällskapets verksamhet. Riksdagen biföll utskottets hemställan.

Vid 1966 års riksdag återkom motionärerna. De begärde då en uppräknin g av anslaget till 20 000 kronor. Detta motiverades bl. a. med att sällskapet numera utger ett stencilerat nyhetsblad, »R i f o n y t t; om forskning och forskningspolitik». Bankoutskottet (nr 42) tillstyrkte den föreslagna anslagshöjningen. Riksdagen följde utskottet. Anslaget har därefter utgått med oförändrat belopp.

I övrigt förtjänar i detta sammanhang nämnas att *utskottens möjligheter att inhämta uppgifter utifrån* har varit föremål för uppmärksamhet vid flera tillfällen under senare år. Författningsbestämmelser finns endast beträffande utskottens kontak-

ter med statliga myndigheter och tjänstemän, inte om kontakter med enskilda personer, företag och organisationer. I förstnämnda hänseende föreskriver 46 § riksdagsordningen att utskott, som finner sig behöva inhämta muntliga eller skriftliga upplysningar »av någon Konungens ämbetsman eller av allmänt verk», äger hos det statsråd, som förordnas därtill vid varje riksdag, begära Konungens befallning till vederbörande att meddela de begärda upplysningarna. Om paragrafens tillämpning i praxis upplyser författningsutredningen följande i sitt slutbetänkande (SOU 1963: 18 s. 121):

Den av RO 46 § anvisade vägen för upplysningars inhämtande kommer i betydande utsträckning till användning och torde praktiskt taget alltid utnyttjas, då fråga är om inhämtande av remissyttrande från myndighet. Sådana yttranden brukar ej sällan inhämtas över motioner. Det statsråd som erhållit förordnande enligt RO 46 § vidarebefordrar alltid utskottens framställningar till vederbörande myndigheter. Vad åter angår upplysningar av annan art brukar utskottskanslierna taga direkt kontakt med vederbörande myndighet eller tjänsteman; eventuellt anmodas en tjänsteman av utskott att lämna upplysningarna vid sammanträde med utskottet. I vidsträckt omfattning tillämpas sålunda icke det i RO 46 § anbefallda förfarings sättet. Förklaringarna härtill torde vara flera. Den av RO 46 § anvisade vägen är en omväg. I myndigheternas uppgifter ingår i betydande utsträckning att lämna upplysningar. Nämnas må att t. ex. riksrevisionsverket enligt sin instruktion (SFS 1961: 352) 19 § skall tillhandagå riksdagens utskott och revisorer med nödiga upplysningar, räkenskaper och handlingar. Därtill kommer att den direkta kontakten underlättas av att utskottstjänstemännen i betydande grad rekryteras bland departementens, hovrätternas och verkens tjänstemän.

I motioner 1959 hemställdes om utredning i syfte att skapa garantier för att, inom de gränser som utskottsarbetets allmänna arbetsvillkor uppdrar, allt för utskotts ställningstagande väsentligt sakmaterial ställs till ledamöternas förfogande, även i de fall där framställning om anskaffande av sådant material begärts av en utskottsminoritet. Konstitutionsutskottet (nr 8) uttalade, att en minoritets legitima krav på sakupplysningar i praxis beaktats av majoriteten, varför behov ej förelåg av sådana bestämmelser som motionärerna åsyftade. Sex ledamöter reserverade sig. Motionen avslogs av riksdagen.

Författningsutredningen förordade att utskotten skulle ges rätt att direkt vända sig till statliga myndigheter och anförde i frågan (SOU 1963: 18 s. 122):

Beträffande utskottens rätt och möjlighet att erhålla upplysningar och yttranden från statliga myndigheter och tjänstemän i övrigt bör enligt utredningens mening gälla, att statlig myndighet skall, om utskott så finner erforderligt för att fullgöra sina uppgifter, tillhandagå utskottet med upplysningar och yttranden. Det av RO 46 § anvisade förfarings sättet med framställning till särskilt förordnat statsråd synes varken erforderligt eller lämpligt. Däremot bör ett utskott icke kunna ålägga tjänsteman att lämna upplysningar och yttranden; med detta har utredningen dock icke velat förorda någon ändring av nuvarande praxis, som i allt väsentligt fungerar smidigt och effektivt. I detta sammanhang bör framhållas att rimlig hänsyn bör tagas till en utskottsminoritets önskemål i fråga om anskaffande av sakmaterial.

I motioner 1967 och 1968 har förordats införande av offentliga »hearings» i utskotten till vinnande bl. a. av ökad information. Motionerna har avstyrkts av

konstitutionsutskottet (nr 17 resp. nr 24 vartill här hänvisas) och avslagits av riksdagen.

I visst samband med den här aktuella frågan står också spørsmålet om *möjligheter för motionärer att delta i utskott* vid behandlingen av väckta motioner. Härigenom skulle en ökad belysning av ärendena kunna vinnas. Frågan upptogs senast i motioner 1967. I sitt utlåtande (nr 15 vartill här hänvisas) anförde konstitutionsutskottet:

Enligt gällande ordning har riksdagens utskott möjlighet att bereda andra ledamöter av riksdagen än de som tillhör utskottet tillfälle att närvara vid sammanträde och även att delta i överläggningarna. Endast kamrarnas talmän har emellertid rätt att utan särskilt medgivande infinna sig i ett utskott utan att vara ledamot eller suppleant i detsamma. Denna ordning bör enligt utskottets mening bibehållas. En allmän rätt för motionärer att delta i utskottsöverläggningarna om egna förslag skulle lätt kunna förrycka och försvåra utskottsarbetet. Däremot är det enligt utskottets mening otvivelaktigt av värde, att utskotten kan, där de finner skäl därtill, låta en motionär eller annan ledamot närvara vid förhandlingarna. Som framhölls i förarbetena till 1949 års reformer beträffande riksdagsarbetet kan det vara av nytta för ärendenas sakbehandling, att denna möjlighet uppmärksammas och beaktas av utskotten. Några bestämmelser är emellertid ej erforderliga.

Utskottet, som också hänvisade till grundlagberedningens pågående arbete, avstyrkte motionerna, vilka avslogs av riksdagen.

Till sist bör antecknas att *grundlagberedningen* under sitt nu pågående arbete på en total författningsreform bl. a. verkställer en allmän översyn av riksdagens arbetsformer, med sikte på att kunna framlägga förslag till en ny riksdagsordning 1972.

Remissyttrande m. m.

Utskottet har berett Svenska Teknologföreningen tillfälle att yttra sig i anledning av motionerna. Föreningen har inkommit med ett yttrande som återges i *bilaga* till detta utlåtande. Det kan även nämnas att föreningen anordnade ett informations- och diskussionssammanträde kring ämnet »Energiförsörjningen» den 22 oktober för att visa hur riksdagens ledamöter kan få kvalificerad information i en aktuell teknisk fråga genom en direkt kontakt med experter. Föreningen har i en skrivelse till utskottet meddelat, att den är villig att, om riksdagen önskar det, medverka i en fortsatt försöksverksamhet i informationssyfte. Det kan också nämnas att Ingenjörsvetenskapsakademien i samarbete med RIFO inbjudit riksdagens ledamöter till en informationssammankomst den 5 december med temat »Framsteg inom forskning och teknik».

Utskottet

Den snabba utveckling särskilt på det tekniska området som kännetecknar vår tid medför vissa problem för riksdagens arbete som förtjänar noggrann uppmärksamhet. En meningsfull saklig beredning, som ger ett betryggande underlag för

riksdagens ställningstagande, förutsätter allt oftare sakkunskap på speciella fackområden och överblick över utvecklingslinjer och framtidsperspektiv på skilda forskningsfält. Det är inte möjligt att av ledamöterna kräva sådana specialkunskaper som förutsätts för att självständigt intränga i alla frågor som uppkommer. Det blir i stället en alltmer angelägen uppgift att tillse, att riksdagen utifrån tillförs de informationer som erfordras för en tillfredsställande behandling av ärendena. En viktig funktion härvidlag tillkommer naturligtvis regeringen i de ärenden som väcks genom propositioner, men det är uppenbarligen av vikt att en självständig prövning kan komma till stånd även i riksdagen. I allt större utsträckning förekommer också motionsärenden vilkas handläggning ställer anspråk på speciella kunskaper och vid överblick.

De här skisserade problemen har inte blivit förbisedda under den debatt och det arbete som förekommit under senare år beträffande riksdagsarbetets effektivisering. Någon särskild, samlande prövning har de emellertid inte fått. De har nu upptagits i de motioner som behandlas i detta utlåtande. Dessa åsyftar att det i anslutning till arbetet på en ny författning skall övervägas hur riksdagen skall kunna tillförsäkra sig den sakkunskap, främst i tekniska och andra vetenskapliga spörsmål, som erfordras som underlag för dess beslut. Det har framgått av det redan sagda att utskottet finner den väckta frågan vara i hög grad betydelsefull. Den bör enligt utskottets mening upptas till övervägande på sätt motionärerna förordat. Olika vägar är tänkbara för att få till stånd denna prövning. Utskottet har funnit det mest ändamålsenligt att grundlagberedningen upptar frågan under sin nu pågående allmänna översyn av riksdagens arbetsformer. Vissa spörsmål med omedelbar anknytning till den här aktuella problematiken kommer nämligen att behandlas under denna översyn, bl. a. utskottsorganisationen.

Att frågan överlämnas till grundlagberedningen för övervägande får emellertid inte innebära att den släpps ur sikte inom riksdagen. Den bör i stället noga uppmärksammas i riksdagens arbete. Utskottet vill peka på några av de möjligheter som redan idag står riksdagen till buds för att bredda och fördjupa sakbehandlingen av ärendena. Genom den väsentligt förstärkta personalorganisation som nyligen genomförts har utskotten fått ökade resurser för utredningsarbete och insamlande av informationer. Utskotten har också möjlighet att engagera specialföredragande med särskild sakkunskap i den mån det erfordras liksom att inkalla experter för att lämna upplysningar och besvara frågor. De kan även bereda motionärer tillfälle att infinna sig vid sammanträde och redogöra för material och synpunkter som legat till grund för väckta förslag men av tekniska skäl inte kunnat redovisas i motionerna. Genom remissförfarande kan utskotten inhämta inte bara opinioner utan även saklig information. Uppbyggnaden av riksdagens upplysningstjänst utgör vidare ett viktigt led i strävandena att tillgodose informationsbehovet inom riksdagen. Ett forum för kontakt med skilda vetenskapliga arbetsfält har tillskapats genom Sällskapet Riksdagsmän och forskare. Vissa institutioner och enskilda sammanslutningar, däribland Ingeniörsvetenskapsakademien och Svenska Teknologföreningen, har också visat ett intresse för kontakter i informationssyfte med riksdagen vilket

bör tillvaratas. Det framstår för utskottet som angeläget att dessa olika vägar att tillföra sakbehandlingen av ärendena material och synpunkter noga uppmärksammas inom de skilda riksdagsorganen.

Utskottet hemställer,

att riksdagen anhåller hos Kungl. Maj:t att motionerna I: 96 och II: 137 överlämnas till grundlagberedningen för övervägande av den däri upptagna frågan om riksdagens informationsbehov.

Stockholm den 12 november 1968

På konstitutionsutskottets vägnar:

GEORG PETTERSSON

Närvarande:

från första kammaren: herrar Georg Pettersson (s), Erik Olsson (s), Sveningsson (h), Dahl (s), Sörlin* (s), Sörenson (fp), Tistad (fp), Harald Pettersson* (cp), Nyquist (s) och Svenungsson (h); samt

från andra kammaren: herrar Adamsson (s), Nilsson i Östersund (s), Henningsson (s), Magnusson i Tumhult (h), fru Thunvall (s), herrar Nelander (fp), Andersson i Storfors (s), Dockered* (cp), Norrby* (fp) och Lindberg (cp).

---

* Ej närvarande vid justeringen.

Bilaga

Remissyttrande av Svenska Teknologföreningen

Svenska Teknologföreningen har beretts tillfälle att avge yttrande över motionerna I: 96 och II: 137 om tillgång för riksdagen till teknisk och vetenskaplig sakkunskap och får med anledning härav anföra följande.

Svenska Teknologföreningen delar motionärernas uppfattning att den tekniska utvecklingen kommer att bli den alltmer avgörande faktorn för samhällets framstegstakt. Föreningen är också ense med motionärerna om att denna utveckling och de problem som är förknippade med den ställer ständigt ökande krav på riksdagen liksom också på andra samhällsorgan.

De likalydande motionernas hemställan föregås av en bakgrundsteckning som avslutas med meningen: »Riksdagens resultat vid bedömningen av frågor av teknisk natur blir härigenom i högre grad beroende av ett 'tyckande' än av ett 'kunskande'.» Detta uppriktiga uttalande måste ses som en klarsynt illustration till förslaget att pröva frågan om tillgång för riksdagen till teknisk och annan vetenskaplig sakkunskap. Motionärerna har så utförligt motiverat förslaget att behovet av sådan sakkunskap inte kan ifrågasättas.

I motionernas hemställan talas om teknisk *och* vetenskaplig sakkunskap medan exemplen i motiveringen lägger tyngdpunkten på den *tekniska* sakkunskapen. Som huvudexempel har miljövärdproblematiken valts och föreningen vill framhålla att ställningstaganden i hithörande frågor inte bara är av teknisk och ekonomisk art utan att även medicinska, sociologiska och psykologiska faktorer kräver beaktande. Svenska Teknologföreningen har inte informerat sig om vilken sakkunskap riksdagen har tillgång till i vetenskaper utanför tekniken men vill ändå konstatera att den allmänna formuleringen om teknisk *och* vetenskaplig sakkunskap är motiverad. Nedan kommer föreningen dock att uppehålla sig enbart vid ämnets tekniska anknytning.

Behov av teknisk sakkunskap för riksdagen tycks kunna föreligga i följande fall:

1. Remiss för tekniska synpunkter på propositioner och motioner;
2. Beredning av tekniska frågor för behandling i riksdag och utskott;
3. Föredragning av tekniska ärenden i utskotten;
4. Direkta frågor av teknisk natur från riksdagen;
5. Informella förfrågningar av teknisk natur från enskilda riksdagsmän; samt möjligen också
6. Bevakning av den tekniska aktiviteten och den tekniska utvecklingen för att uppmärksamma riksdagen på betydelsefulla förhållanden.

En teknisk fråga är ofta sådan att den endast behärskas av specialister. Många frågor är dessutom av s. k. tvärteknisk natur, vilket innebär att en belysning kräver medverkan av ett flertal specialister. Vidare kan en fråga ha långt tidsperspektiv, varför dess bedömning kan kräva en prognos baserad på de potentiella möjlig-

heterna i framtiden. Slutligen har frågor av teknisk karaktär i regel även aspekter av ekonomisk och miljömässig natur vilka vanligen är så intimt sammanvävda med den tekniska att det inte är möjligt att behandla de olika aspekterna separat.

Det antal olika tekniska specialiteter, som kan behöva belysas i samband med olika tekniska frågor, är relativt stort, snarare över än under 50, och med den ökade specialiseringen tenderar antalet att öka. För att med säkerhet erhålla en objektiv och allsidig belysning torde det dessutom vara tillrådligt att vid behandlingen av en viss fråga inhämta yttrande från mer än en specialist inom varje specialitet. Riksdagen kommer således att ha behov av att kunna nå över 100 specialister.

Svenska Teknologföreningen kan inte tänka sig att dessa skall vara fast knutna till riksdagen, utan förutsätter att de konsulteras från fall till fall alltefter behovet.

För att administrera ett sådant kontaktnät torde det vara erforderligt med ett till riksdagen hörande kansli. Det är rationellt att detta också har till uppgift att systematisera frågekomplex, klarlägga vilka faktorer som är relevanta, redogöra för alternativ, konstatera på vilka punkter specialistutlåtanden kan vara önskvärda, sammanställa och värdera utlåtanden samt eventuellt vara föredragande i utskotten. På önskemål från utskott och enskilda riksdagsmän bör också en direkt kontakt med specialisterna kunna komma till stånd.

Stora krav kommer att ställas på ett sådant kansli med avseende på objektivitet, lojalitet mot riksdagen liksom på förmågan till en enkel och pedagogisk framställningskonst.

Kansliet bör representera en bred, men inte nödvändigtvis djupgående, teknisk kunskap, ha förmåga att analysera och systematisera frågorna, äga ingående kännedom om industriella, ekonomiska och vetenskapliga förhållanden, samt ha omfattande personkontakter utan att därför vara intressemässigt bundet till dessa. Den personella omfattningen kan troligen begränsas till 2—4 tekniskt kvalificerade personer med biträde av sekreterarpersonal, men blir naturligtvis i hög grad beroende av den utsträckning i vilken kansliets tjänster tages i anspråk av riksdagen.

Inplaceringen i riksdagens arbetsmönster och organisation av ett kansli som skisserats härövan har konstitutionella aspekter som Svenska Teknologföreningen inte skall gå in på. Det förefaller dock inte orimligt att kansliet skulle kunna samordnas med riksdagens upplysningstjänst. Tekniken skulle då ges en placering vid sidan av andra och likaberättigade samhällsföreteelser och slippa den särställning som ett specialarrangemang skulle ge, en särställning som kanske bara skulle peka på exklusivitet och betona de kommunikationssvårigheter som föreligger mellan olika vetenskaper — politiken inräknad.

Motionärerna har föreslagit att frågan hur riksdagen skall kunna tillförsäkra sig teknisk sakkunskap skall prövas i anslutning till arbetet med ny författning. Under denna utredningstid liksom även senare är Svenska Teknologföreningen villig att

i mån av kapacitet besvara frågor och remisser med teknisk anknytning liksom att också, om så önskas, etablera kontakter mellan politiker och tekniker.

Avslutningsvis vill föreningen åter framhålla att motionärerna är ute i ett för samhället angeläget ärende.

Stockholm den 12 september 1968

SVENSKA TEKNOLOGFÖRENINGEN

Bertil Sjögren

/Ulf Norhammar